

- **Marti, 1 noiembrie 2022**, a apărut la Editura Routledge, volumul *Muslims in Post-Communist Eurasia*, editat de Galina Yemelianova și Egdūnas Račius. [Adriana Cupcea](#) (cercetător ISPMN) semnează unul dintre studiile publicate în cadrul volumului cu titlul, *The Revival of a Madrasa Tradition in Post-Communist Romania: The Case of Dobruja (Renașterea unei madrasa de tradiție în România post-comunistă: cazul Dobrogei)*.

Volumul discută evoluția guvernării de stat a islamului, natura și formele redescoperirii de către musulmanii locali a identității lor religioase, în Eurasia postcomunistă. Totodată, cartea examinează efectele asupra comunităților islamice a divergențelor politice și ideologice ale Europei Centrale și de Sud-Est față de Rusia și față de cea mai mare parte a Caucazului și Asiei Centrale. De un interes deosebit sunt implicațiile proliferării noilor interpretări „globale” ale islamului și relația lor cu credințele și practicile islamice „tradiționale”, locale existente. Contribuțiile din această carte abordează aceste probleme dintr-o perspectivă interdisciplinară care combină istoria, studiile religioase/teologia, antropologia socială, sociologia, etnologia și științele politice. Ele analizează prezența publică mai mare a islamului în contexte constituționale seculare și oferă o critică a domesticirii și acomodării islamului în Europa, comparând aceste aspecte cu ceea ce s-a întâmplat în spațiul eurasiatic. Discuția este bazată pe lucrările unor autori ca Talal Asad, Bryan Turner, Veit Bader, Marcel Maussen și Bassam Tibi și utilizează surse primare, secundare, dar și observație etnografică. Analizând modul în care colectivitățile și indivizii definesc ceea ce înseamnă a fi musulman într-un context islamic globalizat, această carte va fi de mare interes pentru domenii diverse ca: studiile religioase, studiile islamice, științele politice, sociologie și antropologie. Mai multe detalii despre volum pot fi accesate [aici](#).

- **În perioada 1-2 noiembrie 2022 (Sibiu), 21-23 noiembrie 2022 (Vâlcea)**, [Lăcătuș Crăciun-loan](#) (cercetător ISPMN) a participat la mai multe ateliere cu tematica incluziunii la romi prin actori sociali și religioși locali în localități rurale din județul Vâlcea și județul Sibiu. Atelierele au fost organizate de Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu în colaborare cu Universitatea VID din Norvegia, în cadrul proiectului „Rolul religiei și al actorilor religioși în incluziunea socială a romilor: către o abordare participativă”, finanțat din fondurile Programului de Cercetare asociat Granturilor Norvegiene (Norway Grants) 2014-2021 și bugetul de stat, prin UEFISCDI în calitate de Operator Program. Atelierele au oferit un cadru oportun în care să fie prezentate și discutate noi abordări din domeniul incluziunii sociale prin intermediul religiei, într-un context multidisciplinar și dinamic, cu sesiuni de prezentări din partea cercetătorilor, grupuri de lucru cu specialiști și membri ai comunităților de romi de pe Valea Hârtibaciului. Cercetătorul ISPMN Lăcătuș Crăciun-loan a documentat în zonă și familii de romi căldărari supraviețuitori ai deportărilor în Transnistria.

- **Joi, 3 noiembrie 2022**, a fost publicat **volumul** *Antropologia transformării. Din Europa până în Asia și retur*. Omagiu profesorului Chris Hann (Anthropology of Transformation. From Europe to

Asia and Back. Essays in Honour of Professor Chris Hann), Editura Open Books, Cambridge, 2022. Editorii volumului fiind Juraj Buzalka și Agnieszka Pasieka. [László Fosztó](#) a contribuit la volum cu capitolul intitulat *Dincolo de ochii albaștri? Xenofobie la marginile estice ale Uniunii Europene* în care discută schimbările relațiilor etnice în România în perioada postsocialistă și mai ales a integrării europene. Argumentul principal este că relațiile etnice locale sunt ancorate în interacțiuni cotidiene și relații socioeconomice locale, iar influențele ideologice, politice și ale incorporării economice în spațiul pieței comune europene aduc provocări noi care pot conduce la o creștere a tensiunilor și sentimentului xenofobiei la nivelul sferei publice naționale cu repercusiuni locale. Mai multe detalii despre volum vedeți [aici](#).

- **În perioada 3-7 noiembrie 2022**, [Ilka Veress](#) (cercetător ISPMN) a realizat o **cercetare de teren** la Constanța. Cercetarea s-a concentrat asupra situației particularităților atașamentului lingvistic în cazul comunității armene. Scopul muncii de teren a fost acela de a surprinde și descrie practicile lingvistice la nivelul comunității, al suportului instituțional în transmiterea limbii armene, precum și a atitudinilor individuale a vorbitorilor pentru păstrarea limbii materne.
- **Vineri, 4 noiembrie 2022**, [Lăcătuș Crăciun-loan](#) (cercetător ISPMN) a participat la un **seminar** susținut (via zoom) de antropologul Mirel Bănică, cercetător la Institutul de Istoria Religiilor, Academia Română, pentru tineri cercetători cu activitate în domeniul cercetării problematicei religiei în spațiul românesc.
- **Joi 10 noiembrie 2022**, a fost publicat în revista **Social Inclusion** (vol 10. No 4.) articolul intitulat *O diferență generațională? Romii români întorși din străinătate față în față cu prejudecățile etnice și inegalitatea* (A Generational Divide? Coping With Ethnic Prejudice and Inequality Among Romanian Roma Transnational Returnees). Autorii articolului sunt [Remus Gabriel Anghel](#) și [László Fosztó](#) (cercetători ISPMN). Mai multe detalii vedeți [aici](#).
- **Vineri, 11 noiembrie 2022**, [Lăcătuș Crăciun-loan](#) (cercetător ISPMN) a participat la un **seminar** practic cu privire la aplicarea metodelor de cercetare calitative în teren sub coordonarea antropologului Mirel Bănică, cercetător la Institutul de Istoria Religiilor, Academia Română, la care au participat un grup de tineri cercetători și doctoranzi în domeniul cercetării fenomenelor religioase în spațiul românesc. Activitatea s-a desfășurat în județul Cluj, în spațiul rural cu specific ortodox.
- **Vineri, 11 noiembrie 2022**, [Adriana Cupcea](#) (cercetător ISPMN) a participat la **workshopul** Rural Voices (Voci Rurale), găzduit de New Europe College și organizat în colaborare cu Fundația Lapedatu. Participanții au analizat în timpul prezentărilor și dezbaterilor, când și cum încep să „vorbească” noii actori din mediul rural românesc în surse istorice. Workshopul a fost organizat de bursierii Lapedatu: Roland Clark și Iuliana Cândrea-Nagy. Participanți: George Andrei, Constantin Ardeleanu, Constantin Bărbulescu, Cătălin Berescu, Philippe Henri Blansen, Iuliana Cândrea-Nagy, Roland Clark, [Adriana Cupcea](#), Sergiu Delcea, David Diaconu, Andreea

Kaltenbrunner, Cosmin Koszor Codrea, Răzvan Roșu. [Adriana Cupcea](#) a prezentat lucrarea: *The Memories of Communist life in a Turkish Muslim Roma Community in Dobruja (Romania)* (Memoriile vieții în comunism într-o comunitate de romi turci musulmani din Dobrogea), o cercetare-pilot realizată în comunitatea de romi turci musulmani din Medgidia. Programul conferinței poate fi accesat [aici](#).

- **Sâmbătă, 12 noiembrie 2022**, a avut loc la în cadrul Întâlnirea Muzicii și Dansului Popular din Sfântu Gheorghe (ediția a 32-a), județul Covasna, **lansarea volumului** *A romániai magyar néptáncmozgalom története* [Istoria mișcării dansului popular maghiar din România], volum scris și editat de [Csongor Könczei](#) (cercetător ISPMN). Volumul a fost publicat de Asociația de Dans Popular al Maghiarilor din România.

Volumul *Istoria mișcării de dans popular maghiar din România* încearcă în primul rând să prezinte prin prisma istoriei dansului procesele socioculturale care au determinat ideile în baza cărora s-a format mișcarea de dans popular maghiar din România în ultimul secol și jumătate. În același timp, desigur, volumul este și o istorie cronologică a mișcării prezentate, de la începuturile palpabile până în zilele noastre. Mai multe detalii vedeți [aici](#).

- **Luni, 14 noiembrie, 2022**, [Jakab Albert Zsolt](#) (cercetător ISPMN) a participat la **conferința** intitulată *Múltunk színeváltozásai. Csíksomlyói és az Egri csillagok mint emlékezethely* [Locurile memoriei: Șumuleu Ciuc și Stelele din Eger (roman istoric de Géza Gárdolnyi)] organizată de Academia de Știință Maghiară în Budapesta, Ungaria. Etnologul a susținut o prelegere intitulată *Az emlékezés kultúrája. Rítusok, eszközök, alakzatok* (Cultura reamintirii. Rituri, instrumente, formațiuni). Scopul cercetării culturii memoriale clujene din secolele XIX-XX este de a sistematiza patrimoniul comemorativ dispersat local referitor la perioada respectivă. Analiza înșiruii ocaziile, spațiile și tipurile de evenimente ale culturii memoriale, care au fost motivele și elementele de conținut care au determinat festivitățile comemorative, care au fost spațiile fizice ocupate sau expropriate de către experiența comunitară, care au fost strategiile retorice și narative ale acțiunilor memoriale și festivităților comemorative.

- **În perioada 15-18 noiembrie 2022**, a avut loc la Constanța, Conferința Științifică Internațională Pontica, organizată de Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța, în colaborarea cu Facultatea de Istorie și Științe Politice, Universitatea Ovidius Constanța. [Adriana Cupcea](#) (cercetător ISPMN) a participat online, cu prezentarea: *Între oportunități politice și oscilații ideologice. Limba tătară din Dobrogea*. În cadrul prezentării a analizat traiectoria procesului de planificare lingvistică a limbii tătare după 1990, a felului în care statutul limbii tătare a evoluat în această perioadă din perspectiva legislației naționale, a sprijinului instituțional, a politicilor etnice și a orientărilor ideologice ale elitei tătare. Programul conferinței poate fi accesat [aici](#).

- **Mărti, 15 noiembrie 2022**, a apărut numărul IV, seria 3/2022 al **revistei** *Analele Dobrogei*, a Muzeului de Istorie Națională și Arheologie Constanța. În acest număr [Adriana Cupcea](#) (cercetător ISPMN) a publicat **studiul** *Învățământul în limba maternă, la minoritățile turcă și tătară din Dobrogea, post 1990*. Articolul și numărul revistei pot fi accesate [aici](#).

- **Joi, 17 noiembrie 2022**, în Sala Transilvania a Palatului Victoria a fost organizată o **masă rotundă** cu titlul *EHRI în România* [EHRI în România]. Evenimentul a fost organizat de Institutul Național pentru Studiul Holocaustului din România „Elie Wiesel” și EHRI (European Holocaust Research Infrastructure / Infrastructura Europeană a Cercetării Holocaustului). Scopul întâlnirii a fost de a evalua oportunitatea construirii unui Nod Național în cadrul viitoarei infrastructuri de cercetare EHRI-ERIC. Au participat reprezentanții diferitelor instituții de cercetare și de învățământ: Institutul Școlar al Municipiului București, Universitatea din București; Școala Națională de Studii Politice și Administrative, București, Centrul pentru Studiul Istoriei Evreilor din România, FCER București, Parchetul Militar Iași, Muzeul Național al Literaturii Române, Casa muzeelor, Iași, Institutul de Istorie „George Barițiu”, Cluj-Napoca, Institutul pentru Studiul Problemelor Minorităților Naționale, Cluj-Napoca ([Attila Gidó](#)), Institutul pentru Studii de Holocaust și Genocid, Cluj-Napoca, Institutul de Cercetări Socio-umane „Gheorghe Șincai”, Târgu Mureș, Muzeul Maramureșului, Casa memorială „Elie Wiesel”, Sighetu Marmăției, Institutul Intercultural, Timișoara.

- **Duminică, 20 noiembrie 2022**, [László Fosztó](#) (cercetător ISPMN) a participat la **dezbaterile** live la TVR Info Etnic emisiunea *Alte Minorități* cu tema *Toleranță și intoleranță în România multiethnică*. Alături de cele două gazde, Teodora Drăgoi și Boris Velimirovici, au fost invitați: Asztalos Csaba – președinte CNCD, [László Fosztó](#) – cercetător ISPMN, conf. univ. dr. Felicia Waldman – Facultatea de Litere, Universitatea din București, coordonator al Centrului de Studii Ebraice, Cătălin Manea – deputat, vicepreședinte al Comisiei pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale, Parlamentul României, Laczikó Enikő Katalin – secretar de stat în cadrul Departamentului pentru Relații Interetnice. Mai multe detalii vedeți [aici](#).

- **Miercuri, 23 noiembrie 2022**, profesorul Juan F. Gamella, de la Universitatea din Granada, cercetător invitat la ISPMN, a susținut o **prelegere** publică la Biblioteca Universității „Lucian Blaga” din Sibiu. Prezentarea a avut titlul *Kris în era digitală. Rezolvarea conflictelor transnaționale în comunitățile de romi români din diaspora* și discuția a fost moderată de conf. univ. dr. Ionela Vlase, ULBS. Subiectul prelegerii a fost sistemul de soluționare a litigiilor care predomină într-un grup de romi români care au migrat din Transilvania în 14 țări din Europa de Vest și America de Nord. Cercetarea are la bază un studiu colaborativ de lungă durată, care a permis reconstituirea mai multor cazuri, care au avut loc între 2000 și 2021. Mai multe detalii vedeți [aici](#).

- **Vineri, 25 noiembrie 2022**, [Adriana Cupcea](#) (cercetător ISPMN) a participat la **lansarea albumului de artă** „Imaginea turcilor și a tătarilor în arta modernă românească”/ „The Image

of Turks and Tatars in Romanian Modern Art”, apărut sub egida Departamentului pentru Relații Interetnice (DRI) din cadrul Secretariatului General al Guvernului României. Albumul este materializarea expoziției cu același nume, care a apărut în cadrul MIRAS (Muzeul Virtual al Turcilor și Tătarilor), realizat în 2019-2020 de ISPMN în colaborare cu Departamentul pentru Relații Interetnice (DRI). Albumul a fost lansat pe 25 noiembrie, la Muzeul de Artă Constanța, una dintre cele patru instituții implicate în proiect, alături de: Muzeul Municipiului București, Muzeul Național de Artă al României și Muzeul de Artă Tulcea din cadrul Institutului de Cercetări Eco-Muzeale „Gavrilă Simion”.

- **Vineri, 25 noiembrie 2022,** [Attila Gidó](#) (cercetător ISPMN) a susținut o **prezentare** pentru elevii Colegiului Național „Márton Áron” din Miercurea Ciuc cu titlul „Evreii din Transilvania în secolele 19-20”. Prezentarea a făcut parte din programul săptămânii de comemorare dedicată fostului profesor de muzică a școlii, victimă a Holocaustului, Elek Sarkadi. În cadrul evenimentului a fost dezvelită și o placă comemorativă profesorului Sarkadi.

- **Luni, 25 noiembrie 2022,** [Remus Gabriel Anghel](#) (cercetător ISPMN) a organizat o **prelegere** cu tema „Kris în lumea digitală” (Kris in the Digital Era) susținută de către Juan Gamella, profesor la Universitatea din Granada. Prelegerea a fost organizată la Alambik în București. Au participat aproximativ 30 de persoane, studenți, cercetători și profesori de la SNSPA, ICCV și Universitatea din București. Prelegerea a analizat modalitatea în care se exercită dreptul cutumiar într-o comunitate transnațională de romi care trăiesc în peste 15 țări diferite.

- **În perioada 27-29 noiembrie 2022,** [Lăcătuș Crăciun-Ioan](#) (cercetător ISPMN) a participat la **conferința națională** organizată la Predeal de Agenția Națională pentru Romi cu titlul „Întâlnirea de lucru a autorităților județene cu responsabilități în implementarea strategiei naționale de incluziune a romilor”. La eveniment au participat reprezentanți ai autorităților centrale, iar de la nivelul județelor, inspectorii școlari romi și pentru minorități naționale, reprezentanții din cadrul Birourilor Județene pentru Romi-Instituția Prefectului și reprezentanții din cadrul Direcțiilor de Sănătate Publică.

- **Marti, 29 noiembrie 2022,** a avut loc prezentarea cărții lui Réka Újlaki-Nagy, „Zsidó székelyek. A bözödújfalusi szombatos közösség emlékezete” [Secuii evrei. Memoria comunității sabatariene din Bezidu Nou]. Mișcarea religioasă sabatariană are originile sale în epoca Reformei, adică în secolul 16. Ideologii și adepții mișcării, preponderent țărani din Scaunele Secuiești au fost persecutați atât în timpul Principatului Transilvănean cât și în perioada Habsburgică. Astfel, comunitatea lor s-a restrâns drastic. În secolul al XIX-lea au mai trăit sabatarieni doar în Bezidu Nou. Odată cu emanciparea evreilor din Ungaria, adică în a doua parte a secolului al XIX-lea, sabatarienii s-au convertit la religia iudaică. În timpul Holocaustului ei au fost persecutați de autoritățile maghiare din Transilvania de Nord. Până la urmă, majoritatea au reușit să evite deportările și au supraviețuit cu ajutorul preotului romano-catolic

din Bezidu Nou.

Despre carte au discutat Sándor Kovács, expert în istoria religiei, Ferenc Pozsony, etnograf, Júlia Vallasek, istoric literar, [Attila Gidó](#), istoric (cercetător ISPMN) și autoarea. Evenimentul a avut loc la Vallásszabadság Háza [Casa Libertății Religioase] din Cluj și a fost moderat de sociolog al religiei, Dénes Kiss.

- **În luna noiembrie 2022**, a apărut volumul de omagiu dedicat istoricului Nándor Bárdi (cercetător la Institutul pentru Cercetarea Minorităților în cadrul Centrului pentru Științe Sociale a Rețelei de Cercetare „Eötvös Loránd” din Budapesta) cu titlul „Palimpszesztus. Írások Bárdi Nándor 60. születésnapjára” [Palimpsest. Scrieri cu ocazia împlinirii a 60 de ani, Nándor Bárdi, Editura Társadalomtudományi Kutatóközpont, Kalligram, Budapest, 2022]. Volumul editat de către Tamás Gusztáv Filep, Attila Z. Papp și György Szerbhorváth conține 36 de articole printre care și al lui [Attila Gidó](#) (cercetător ISPMN): „Kettős csoporttagság. Valós és színlelt felekezetiség a székely szombatosok körében” [Apartenență la două grupuri. Confesionalism real și pretins printre secuii sabatarieni].
- **În luna noiembrie 2022**, [Attila Gidó](#) (cercetător ISPMN) a publicat o **recenzie de carte** despre anuarul *Departamentului de Istorie* în limba maghiară din cadrul Facultății de Istorie și Filosofie a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca: *Oktatás Erdélyben – az elmélettől a gyakorlatig, a középkortól a 20. századig* [Educație în Transilvania – de la teorie la practică, de la Epoca Medievală până în secolul al XX-lea] (ed. Lupescu Makó Mária, Editura Egyetemi Műhely, Cluj-Napoca, 2021). Recenzia a apărut în numărul de noiembrie 2022 al revistei lunare Székelyföld cu titlul de „Évkönyv Erdély oktatástörténeti múltjáról” [Anuar despre istoria învățământului din Transilvania].
- **Vineri, 9 decembrie 2022**, a avut loc cel de-al 3-lea **seminar DICE-ROMA** în cadrul căruia Juan F. Gamella împreună cu Vasile Muntean, asistent de cercetare, au susținut o **prelegere publică** cu titlul: *Kris in the Digital Era. Transnational Conflict Resolution in a Romanian Roma Diaspora* [Kris în era digitală. Rezolvarea transnațională a conflictelor în diaspora Roma din România]. Antropologul Juan F. Gamella este profesor la Universitatea din Granada (Spania). Juan F. Gamella în prezent își petrece perioada sabatică la ISPMN, efectuând o cercetare de teren în comunități de romi din România cu care a dezvoltat o etnografie colaborativă în ultimii opt ani. El este interesat nu numai de migrația transnațională a romilor din România (pe care o cercetează încă din 2003), dar și de modul în care migrația și transformările sociale în general sunt formate de (sau afectează) intersecționalitatea dintre rudenie, gen și regimurile de fertilitate. A studiat aceste teme și într-un alt proiect de istorie socială și etnografie a culturii Gitano și/sau Calé din Andaluzia. A efectuat cercetări de teren în Sumatra și SUA. Gamella a fost bursier Fulbright (1987-1989), a colaborat cu Universitatea din California Santa Cruz (2010-2011), Universitatea Cambridge (2001-2022), Universitatea John Hopkins (1998). Prelegerea profesorului Gamella a atins trei întrebări de bază legate de Kris. În primul rând a descris modul

în care această practică legală funcționează în rețelele diasporei digitale. După care a prezentat tipurile de conflicte în cazul cărora se inițiază Kris-ul. În final, a analizat eficacitatea și eficiența acestor practici în contextul pluralismului legal. Prezentarea a avut loc la Facultatea de Sociologie și Asistență Socială a Universității Babeș-Bolyai.

- **Vineri, 9 decembrie 2022,** [Gyula Kozák](#) (cercetător ISPMN) a participat la **întâlnirea de lucru** organizată în cadrul proiectului „Un instrument-model de sprijin pentru luarea deciziilor privind reducerea riscului de sănătate asociat cu sursele necontrolate de apă și alimente din comunitățile romi din Transilvania rurală.” La întâlnire au participat reprezentanții partenerilor de proiect: UBB Cluj, ISPMN Cluj, INSP Cluj, UMF Cluj. Scopul întâlnirii a constat în evaluarea activităților derulate până în prezent și planificarea activităților din perioada următoare, precum și pregătirea raportării tehnice și financiare pentru anul 2022. Directorul de proiect, dr. Beldean Simion, a prezentat un raport sintetic despre etapele de proiect parcurse și a trecut în revistă activitățile ce urmează a fi derulate în 2023, ultimul an al proiectului.
- **În perioada 12-13 decembrie 2022,** [Plainer Zsuzsa](#) (cercetător ISPMN) a participat la **conferința națională** „Istoria romilor din România” organizată de Institutul de Istorie „Nicolae Iorga” și Agenția Națională pentru Romi, București. În cadrul conferinței [Plainer Zsuzsa](#) a avut o **prezentare** cu titlul: Integrarea socială, un fenomen cu două fețe. Efectele nedorite ale relocării forțate a coloniei de romi Czinka Panna din Oradea în anii 1970.
- **Luni, 19 decembrie 2022,** a avut loc cel de-al 4-lea **seminar DICE-Roma** intitulat *Critical Perspectives on the Impacts of (Post) COVID-19 Pandemic on Roma* [Perspective critice asupra impactului pandemiei (post)COVID-19 pe populația romă]. Evenimentul a marcat totodată și Ziua Minorităților Naționale din România. În cadrul atelierului cercetători internaționali și-au prezentat lucrările care au discutat diferite aspecte legate de impactul pandemiei COVID-19 asupra familiilor de romi din Europa. Au fost discutate aspecte legate de schimbările intervenite în sistemul educațional în Ungaria și Portugalia, au fost prezentate date empirice rezultate din cercetări etnografice din perioada pandemiei în Bulgaria, sau efectul pandemiei asupra vieții migranților romi din România în Spania, despre situația comunităților de romi din țările non-UE (ex. Albania, Montenegro, Moldova etc), dar și reflecții asupra rapoartelor produse de diferite organizații și ONG-uri din primele luni ale pandemiei. Evenimentul a fost organizat în parteneriat cu ISCTE-CIES Portugalia și DICE-ROMA/ISPMN.
- **Marti, 28 decembrie 2022,** [Remus Gabriel Anghel](#) (cercetător ISPMN) a publicat **articolul** „Many mobile, few successful. Ethnicised return in a Romanian changing context” (Puțini de succes, mulți în mobilitate. Migrație de întoarcere etnicizată într-un context românesc în schimbare) în revista *Central and Eastern European Migration Review*. Articolul analizează modalitățile prin care migranții germani români și romi se întorc în contextul de origine. Articolul utilizează o perspectivă a „modurilor de integrare” și analizează comparativ procesele de migrație de întoarcere în contextul de decădere și sărăcie economică a anilor '90, a anilor 2000,

caracterizați de sărăcie dar și de creștere economică și a perioadei de după anii 2010 de creștere economică susținută. În acestea contexte etnicitatea joacă un rol esențial de mediere a experiențelor de întoarcere și readaptare la societatea de origine.

- **În luna decembrie 2022,** [Peti Lehel](#) (cercetător ISPMN) a publicat un articol cu titlul *A nyelveken szólás (glosszolás) szerepe két moldvai pünkösdistá gyülekezetben* [Rolul vorbirii în alte limbi (glosolalie) în două comunități penticostale din Moldova] (In: Frauhammer Krisztina – Horváth Sándor – Landgraf Ildikó [red.]: *Imák a népi és a populáris kultúrában. Tanulmányok Erdélyi Zsuzsanna születésének 100. évfordulója alkalmából*. [Rugăciuni în cultura populară. Studii cu ocazia împlinirii a 100 de ani de la nașterea Zsuzsannei Erdélyi] Bölcsészettudományi Kutatóközpont Néprajztudományi Intézet (ELKH) – Magyar Néprajzi Társaság, Budapest [Centrul de Cercetare al Științelor Umaniste Centrul de Cercetare al Științelor Umaniste – Asociația Etnografică Maghiară], 2021, 215–227). Articolul analizează practica vorbirii în alte limbi în două comunități penticostale din Moldova, semnificația limbii în procesul de convertire și practica religiozității comunitare, precum și rolul acesteia ca nou marker identitar. (Articolul inițial a apărut în cartea autorului cu următoare date bibliografice: „...poți să simți, îl simți pe Dumnezeu” *A nyelveken szólás (glosszolás) szerepe két moldvai pünkösdistá gyülekezetben* (Rolul vorbirii în alte limbi (glosolalie) în două comunități penticostale din Moldova)]. In: „*Krisztus ajándéka van bennünk*”. *Pünkösdzizmus moldvai román, roma és csángó közösségekben*”. [„Darul lui Hristos e în noi”. Cultul penticostal în comunități de români, roma și ceangăi din Moldova] Budapesta–Cluj–Napoca (189 pagini, Editura Balassi–Editura Societatea Muzeului Ardelean [Balassi Kiadó–Erdélyi Múzeum–Egyesület]).

- **În luna decembrie 2022,** a apărut la Editura Bloomsbury, **volumul** *Non-Inclusive Education in Central and Eastern Europe. Comparative Studies of Teaching Ethnicity, Religion and Gender*, editat de Katarzyna Górak-Sosnowska, Urszula Markowska-Manista. Volumul cuprinde și un studiu semnat de [Adriana Cupcea](#) (cercetător ISPMN) cu titlul *Representations of Islam in the Romanian History Textbooks in the Post-1990 Period*.

Pe baza analizei cantitative și calitative aplicate manualelor de istorie, studiul elaborat în cadrul acestui proiect își propune să identifice principalele reprezentări ale Islamului, ca religie și cultură, produse de manualele de istorie din România utilizate în perioada post-1990. A fost analizat ce fel de mesaj transmit manualele despre Islam și s-au evidențiat clișeele și stereotipurile construite de manualele publicate după 1990. Studiul reflectă astfel atitudinile despre Islam și musulmani, transmise generațiilor de elevi, prin intermediul literaturii didactice istorice și identifică temele majore care abordează sau doar tranzitează istoria Islamului. Este o categorizare care servește la sistematizarea analizei și la urmărirea modului în care imaginile despre Islam se intersectează sau se suprapun în textele didactice românești, post 1990. Pe baza acestei analize s-a determinat rolul și funcționalitatea stereotipurilor despre Islam în discursul didactic românesc contemporan. A fost utilizat drept cadru analitic procesul de revizuire a manualelor de istorie în România postcomunistă, făcând o diferențiere între manualele de istorie alternative/multiple introduse în 1996 pentru gimnaziu, respectiv în 1999

pentru liceu, înlocuind manualele unice, care au fost folosite în prima jumătate a anilor 1990. Având în vedere această distincție, s-a răspuns la întrebarea, dacă există o schimbare de perspectivă sau o continuitate în reprezentările despre Islam, așa cum se reflectă în manualele alternative introduse după reformele structurale și de conținut privind predarea istoriei, din anii '90.

Mai multe informații despre volum, găsiți [aici](#).

- **În luna decembrie 2022**, s-a înființat **Grupul de cercetare „Memorie regională”** [Regionális emlékezet kutatócsoport] în cadrul Seminarului Teologic Evreiesc – Universitatea de Studii Iudaice din Budapesta (<https://or-zse.hu/en/>). Prima întâlnire online a grupului din care face parte și [Attila Gidó](#) (cercetător ISPMN) a avut loc joi, 15 decembrie. Scopul principal al grupului de cercetare este de a prelucra interviurile cu supraviețuitorii și martorii Holocaustului din Europa Centrală și de Est aflate în posesia Muzeului Holocaustului din Washington (USHMM) într-un mod cât mai complex posibil, de a le interpreta în primul rând dintr-o perspectivă evreiască și de a le face accesibile științelor sociale.
- **În luna decembrie 2022**, a apărut revista *Erdélyi Társadalom* cu un număr centrat asupra cercetărilor în antropologia și sociologia religiei. [Peti Lehel](#) (cercetător ISPMN) a publicat un **articol** cu titlul *Pünkösdizmus és szociális integráció: egy csángó asszony vallásváltása* (Penticostalismul și incluziune socială: convertirea religioasă a unei femei din comunitatea de ceangăi). (*Erdélyi Társadalom*, vol. 20, nr. 1, 55–79. Revista cotate CNCSIS, categoria C, <https://doi.org/10.17177/77171.267>. Revista apare în următoarele baze de date: ProQuest, GESIS, DataCite, CEEOL și Index Copernicus.) Studiul analizează povestea unei femei din comunitatea de ceangăi care s-a convertit la religia penticostală. Analiza oferă o perspectivă asupra funcționării normelor și instituțiilor care determină viața persoanei, reacția comunității romano-catolice, a familiei și cât și strategia preotului.
- **În luna decembrie 2022**, a apărut la Editura Institutului pentru Studiarea Problemelor Minorităților Naționale – Editura Institutului pentru Studiarea Holocaustului din România „Elie Wiesel” **volumul** cu titlul ***Mișcarea romă din România în presa interbelică: 1933-1941***, editor Petre Matei. Acesta face parte din Colecția „[Documenta et studia minoritatum](#)”, colecție ce a fost coordonată de [Horváth István](#), [Iulia Elena Hossu](#) și [Jakab Albert Zsolt](#).

Volumul își propune să contribuie la o mai bună cunoaștere a istoriei romilor din România interbelică. Atunci, romii au devenit pentru prima oară în istoria lor activi politic, au înființat numeroase organizații, și-au exprimat revendicările, au organizat adunări, au negociat cu autoritățile. Romii nu sunt și nu trebuie percepuți deci ca fiind exclusiv victime ale istoriei, ci au dreptul la o perspectivă mai echilibrată. Au fost și actori activi ai istoriei, s-au organizat, au militat pentru drepturile lor, au înființat în acea perioadă primele grădinițe pentru copiii romi (fapt ignorat în prezent), au inițiat cercuri ale femeilor rome, chiar echipe de fotbal, atunci au început să se facă remarcați primii literați romi din România, aveau loc dezbateri cu privire la

Înființarea unui muzeu rom, erau discutate și puse în practică modalități de acordare de asistență juridică și socială. Și, tot pentru prima oară, romii au avut propriile lor ziare prin intermediul cărora, între 1933 și 1941, și-au făcut auzită vocea. Prin ignorarea acestei mișcări, cunoașterea și implicit recunoașterea romilor din România rămân deficitare, cu consecințe nedorite atât asupra romilor (necunoașterea propriei istorii), cât și asupra majoritarilor, relațiile romi-neromi fiind minate de tensiuni și neîncredere (cel mai la îndemână exemplu fiind controversa „rom” versus „țigan”). Acest volum pune la dispoziția celor interesați o nouă categorie de surse sub forma articolelor de presă (romă și neromă) care surprind manifestările organizatorice, politice, culturale, reproduc platforme-program, diferite dezbateri, și permit înțelegerea raporturilor dintre romi, români și alte grupuri etnice (maghiari, evrei, germani etc.).

Volumul poate fi comandat începând cu 1 februarie 2023.

Mai multe detalii despre acest volum și oferta editurii găsiți [aici](#).

- Cei interesați de evenimentele organizate de către ISPMN pot accesa pagina noastră de internet. Pentru mai multe detalii în legătură cu aceste evenimente aceștia sunt rugați să ne contacteze la adresa centru.doc@ispmn.gov.ro, urmând ca cercetătorii implicați să le pună la dispoziție mai multe materiale.